

встановити одну із даних форм розгляду, так і права судді відмовити в цьому, та, в зв'язку з цим, розглянути справу в загальному порядку. Відмічається також і про особливості розгляду «малозначної» справи у формі провадження щодо видання «суддівського наказу про покарання». Зокрема наводяться позитивні моменти такого розгляду, а також відображаються негативні аспекти при такому вирішенні справи по суті.

Ключові слова: Федеративна Республіка Німеччина, мирова юстиція, «малозначні» справи, організаційна побудова судів першої інстанції, кримінальний процесуальний аспект діяльності.

Резюме

Дробот В. А. Мировая юстиция в уголовном производстве Федеративной Республики Германии.

В статье анализируется деятельность судов Федеративной Республики Германии, которые уполномочены рассматривать «маловажные» дела. В частности, исследование начинается со времен, когда в данной стране только был основан отдельный порядок для таких дел. Отображаются первые особенности в деятельности «мировых» судов в этой стране, а именно, что данные дела рассматриваются единолично судьями в упрощенном порядке. Кроме того, приводятся критерии, которые служили выделение уголовных дел в категорию «малозначительных». Также раскрываются особенности судебной реформы в данном государстве в середине XIX века, после которой, в порядке решения «малозначительных» дел введены новые правила, действующие и поныне. Так, речь идет о новых критериях выделения уголовных дел в категорию «малозначительных», а также внедрение таких двух форм рассмотрения как: упрощенный порядок, производство по выдаче «судейского приказа о наказании». На основании этого, раскрывается также и процедура установления формы рассмотрения для таких дел. Однако делается это с учетом как права прокурора установить одну из данных форм рассмотрения, так и права судьи отказать в этом, и, в связи с этим, рассмотреть дело в общем порядке. Отмечается также и об особенностях рассмотрения «малозначительного» дела в форме производства по выдаче «судейского приказа о наказании». В частности, приводятся положительные моменты такого рассмотрения, а также отражаются негативные аспекты при таком решении дела по существу.

Ключевые слова: Федеративная Республика Германия, мировая юстиция, «незначительные» дела, организационное построение судов первой инстанции, уголовный процессуальный аспект деятельности.

Summary

Drobot V. Lay justice within criminal procedure of Federal Republic of Germany.

The activity of Federal Republic of Germany courts that are authorized to consider the «insignificant» cases is analyzed. In particular, the research is started since the time, when separate order for this kind of cases was just initiated in this country. In connection therewith, primary features of magistrate's court activity in this country are represented, namely the fact that these cases are considered by the judges acting alone in a summary procedure. Besides, the criteria that served as means for criminal cases separation within an «insignificant» category are listed. The features of judicial reformation in this country in the middle XIX century are also revealed. After these, the new rules were implemented within «insignificant» cases resolving order, which operates in our time as well. Thus, it entails new separation criteria of cases into an «insignificant» category, and also it includes the establishing of the further consideration forms: simplified procedure and procedure on issuing of judicial order on the penalty». There from, the procedure on determination of such cases consideration form is revealed as well. However, it is done simultaneously with taking into the account both prosecutor right to determine one of these consideration forms and judge's right to deny it and hence to consider the case within the general order. The features of «insignificance» case consideration in form of procedure on «judicial order on the penalty» issuing are noted as well. In particular, the positive sides of such consideration are listed, and the negative aspects in course of deciding case are reflected as well.

Key words: Federal Republic of Germany, lay justice, «insignificant» cases, organizational structuring of first instance courts, criminal procedural aspect of activity.

Отримано 18.11.2013

УДК 343.196

А. М. ЄВМІН

Анатолій Миколайович Євмін, здобувач Національної академії прокуратури України

**ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ
ЗА СТАТУТОМ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА**

Однією з умов забезпечення ефективності кримінального правосуддя в цілому є відповідність порядку його здійснення вимогам сучасності. Проте не потрібно забувати, що кожний правовий механізм такої системи має своє коріння. Тобто ті умови, що слугували не лише причинами його виникнення, а й подальшого збереження та розвитку. У зв'язку з цим дослідження кожної складової кримінального процесу необхідно розпочинати з часу її безпосереднього виникнення. Адже саме це надає змогу зрозуміти правову природу того чи іншого інституту кримінального судочинства та зберегти її в ході подальшого вдосконалення.

Історію кримінального провадження в суді касаційної інстанції звісно не слід вважати такою, що не досліджувалася у вітчизняній юридичній науці. Зокрема тими вченими, хто присвячував даному питанню

увагу, були, наприклад: Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, Є. Г. Коваленко, Л. М. Лобойко, В. Т. Маляренко, В. Т. Нор, О. В. Сапін, С. В. Слінько, С. М. Стахівський, В. М. Тертишник, Л. Д. Удалова.

Водночас, незважаючи на це, відмітимо, що в працях цих науковців порядок провадження в суді касаційної інстанції розкривався в ході опрацювання історії вітчизняного кримінального процесу в цілому чи перегляду судових рішень зокрема. Тоді як безпосередньо особливості касаційного оскарження за Статутом кримінального судочинства не опрацьовувалися.

У зв'язку з цим, вважається за потрібним встановити висновки в частині того, що вважалося головним в діяльності суду касаційної інстанції в часи його безпосереднього впровадження в систему кримінального правосуддя нашої держави.

Так, створення на теренах сучасної України суду касаційної інстанції, вперше відбулося 29 вересня 1862 року, коли Олександром II був виданий Указ «Про основні положення реформування судової частини в Росії»¹. Зокрема за цим Указом Вищим касаційним судом в країні ставав Сенат.

Проте в даному випадку слід відразу зробити роз'яснення, що Сенат, на підставі ст. 6 ч. 1 цього Указу, не повинен був розглядати справи по суті. Його завдання полягало в тому, що він повинен наглядати за точним і однаковим застосуванням законів всіма нижчестоящими судами². Тоді як безпосереднім розглядом скарг у касаційному порядку займалися створені при Сенаті Департаменти.

Що ж до самої процедури кримінального провадження в суді касаційної інстанції, в часи її безпосереднього запровадження, то вона передбачалася в «Статуті кримінального судочинства», (далі – СКС). Дане джерело кримінального процесуального права було прийнято 20 листопада 1864 року³.

Зокрема, визначаючи за цим джерелом права перші підстави для касаційного оскарження, то ними були остаточні вироки, скарга на які не могла бути подана в апеляційному порядку (ст.ст. 173, 854, 855, 905 СКС). Крім того, така скарга подавалася, відповідно до ст.ст. 174, 912 СКС, в разі:

1) явного порушення судом нижчої інстанції «прямого смислу» закону чи неправильного його тлумачення – при кваліфікації злочинної дії та виду покарання за це. Однак відразу відмітимо, що згідно погляду М. О. Чельцова-Бebutова, практика подачі касаційної скарги з підстав неправильного тлумачення закону була невдалою на той час. Адже дуже часто Сенат тлумачив різні закони власними рішеннями. У зв'язку з цим, таких тлумачень накопилось дуже багато, при цьому, деякі з них суперечили один одному. Все це призвело до того, що: «Обирилося потрібне тлумачення, на підставі якого приймалося чи, навпаки, скасовувалося рішення необхідне владі»⁴.

2) істотне порушення «обрядів» і «форм» судочинства. При цьому, істотність чи не істотність порушення було оцінюваним поняттям.

Однак в СКС робилося роз'яснення, що:

1) помилка при посиланні на закон під час кваліфікації злочину чи проступку, а також призначене за це покарання – не може служити приводом для скасування вироку, якщо покарання призначене те саме, яке визначено законом, хоча і не тим, на який зроблено посилання (ст. 913 СКС);

2) не повинно бути приводом для скасування вироку при сукупності злочину та проступку – неправильне застосування закону до менш важливого злочинного діяння, якщо воно не могло вплинути на призначення покарання за більш тяжкий злочин (ст. 914 СКС);

3) не може бути приводом для скасування рішення присяжних, а має служити лише підставою для скасування вироку суду, заснованого на цьому рішенні, – якщо вирок суду явно суперечить рішенню присяжних, або ним не пом'якшено покарання, коли присяжні визнали це за необхідним (ст. 915 СКС).

Проте слід відмітити про існування ще однієї особливості з приводу підстав скасування рішення Сенатом. Зокрема рішення підлягало переглядом Сенатом за скаргою, якщо: «Порушення є важливими, а не «вдаваними» («притворними») причинами скаргника»⁵.

Що ж до суб'єктів, які мали право подати касаційну скаргу в часи безпосереднього утворення суду касаційної інстанції, то:

1) за ст. 856 СКС – підсудний мав право подати скаргу на всі обставини справи, що стосувалися його прав. Підставами для цього виступали будь-які «неправильності» у процесі судового розгляду справи по суті чи постановляння вироку;

2) за ст. 857 СКС – приватний обвинувач мав право на оскарження ідентичне такому праву підсудного (ст. 856 СКС). Однак за виключенням можливості просити більше того, про що клопотав в суді першої інстанції;

3) за ст. 858 СКС – прокурор, якщо незгодний з висновками суду, але з урахуванням того, що його позиції не були задоволені судом першої інстанції;

4) за ст. 859 СКС – цивільний позивач, але лише в частині вироку, що стосуються відшкодування завданої йому шкоди. Інші ж частини вироку можуть бути ним оскаржені коли вони лише призводять до порушення такого його права.;

5) за ст. 860 СКС – особи, щодо яких постановлене рішення про відшкодування з них винагороди за заповідані злочином або проступком шкоду та збитки;

6) за ст. 861 СКС – за неповнолітніх чи осіб, які позбавлені можливості користуватися своїми правами, скарги можуть бути подані їх батьками, подружжям, опікунами чи тими, у кого вони перебувають на вихованні.

Якщо скарга приймалася, то за СКС передбачався також й окремо порядок ознайомлення інших учасників про її подачу. Зокрема: 1) відповідно до 870 СКС – підсудному, що тримається під вартою, оголошується

про будь-яку подану в його справі скаргу; 2) відповідно до ст. 871 СКС – іншим учасникам у справі, копії скарг надаються лише якщо оскарження стосується їх прав. При цьому цікавим є те, що підсудним копія скарги надавалася безкоштовно, а приватним обвинувачам і цивільним позивачам – за встановлену плату.

У подальшому, коли інші учасники дізналися про подачі касаційної скарги, то кожному з них надавалася можливість надати свої письмові заперечення, але до дня призначеного для слухання справи (ст. 872 СКС).

Що ж до правових наслідків подачі самої скарги, то:

1) за ст. 874 СКС – у разі оскарження обвинувального вироку в цілому його виконання зупинялося взагалі. Проте якщо скарга стосувалася лише в частині відшкодування шкоди, то призупинялося у виконанні саме дана частина вироку;

2) за ст. 875 СКС – якщо за обвинувальним вироком, засуджений продовжував триматися під вартою, то він міг бути звільнений в разі подачі скарги лише при внесенні застави або передачі на поруки. Однак, згідно ст. 876 СКС, якщо за рішенням, що оскаржується, особа звільнення з під варти, то в цій частині воно не зупиняється. Як додатково роз'яснює О. Ф. Кістяковський, в разі подачі скарги рішення по запобіжному заходу продовжувало діяти⁶;

3) за ст. 877, 910 СКС – у разі подачі касаційної скарги, справа передається до Сенату негайно.

У подальшому один із senatorів, який визначався по черзі чи за домовленістю між самими senatorами, готував довідку по справі (ст. 916 СКС), в якій необхідно було відобразити: 1) обставини справи, що відносяться до предмета скарги; 2) відомості про оскаржуваний вирок; 3) причин, на яких ґрунтується клопотання про скасування вироку; 4) закони, які стосуються даної справи; 5) рішення, які постановлялися Сенатом у подібних справах (ст. 919 СКС).

Зміст самої доповіді зачитувався вголос, при цьому, документи, що є особливо важливими для даної справи мали бути оголошені в повному обсязі (ст. 918 СКС).

Однак цікавим є той факт, що після такого викладу матеріалів справи свій висновок про наведені в скарзі обставини наводив і обер-прокурор (ст. 920 СКС). Адже в цьому суді він вважався не як сторона по справі, а як представник органу законності⁷.

У подальшому, senator, який доповідав, запитував в осіб, що брали участь про попередніх розглядах цієї справи та які присутні в Сенаті, чи не бажають вони дати які-небудь пояснення на захист своїх прав по цій скарзі. У випадку наявності таких бажаних, їм надається слово для виступу (ст. 921 СКС), при цьому останнє слово завжди залишається за підсудним.

На завершення даних дій senator-доповідач пропонує свій проект питань, які підлягають вирішенню по цій скарзі (ст. 922 СКС). Однак обер-прокурор й інші особи можуть звернути увагу senatorів на необхідність вирішення додаткових питань (ст. 923 СКС). Проте остаточний перелік питань ухвалюються й проголошуються, все ж таки, самими senatorами (ст. 924 СКС).

Після цього етапу відбувався сам розгляд справи, який з урахуванням ст. 925 СКС виглядав наступним чином: 1) обговорення справи в особливій кімнаті, де не можуть перебувати прокурор та інші учасники (ст. 765 СКС); 2) кожен senator має висловити свою думку по кожному постановленню перед ними на розгляд питанню (ст. 767 СКС).

На додаткову увагу заслуговує те, що межі розгляду справи, як правило, мали відповідати змісту касаційної скарги, проте senatorи могли вийти за межі цієї скарги. Проте це дозволялося, якщо самостійно виявленні ними порушення носять публічно-правовий характер.

Після такого обговорення, головуєчий на спеціальному аркуші, де записані поставленні на вирішення питання, відмічає хто та як з senatorів на них відповів (ст. 768 СКС). Якщо за результатами підрахунку голосів формується два і більше рівних за голосами рішень, то за основу бралася те, за яке голосував головуєчий. Однак якщо думки розділилися так, що голос головуєчого не надає перевагу жодному з рівносильних, за кількістю голосів, рішень, то обирається те, яке «поблажливіше» до долі підсудного (ст. 769 СКС).

Така процедура вирішення питань в департаменті Сенату застосовувалася як при вирішенні кожного питання окремо, так і формування остаточного рішення по скарзі (ст. 770 СКС).

Після такого обговорення, senatorом-доповідачем проголошується прийняте рішення публічно (ст. 926 СКС). Водночас якщо воно велике, то дозволялося проголосити лише його резолютивну частину. У подальшому, весь зміст рішення направлявся в судову установу, на рішення якого й подавалася касаційна скарга.

Що ж до результатів розгляду скарги, то рішення нижчестоящего суду могло бути залишено в силі або скасоване. Зокрема, якщо рішення залишено в силі, то справа повертається для виконання в той суд, який її вирішив (ст. 932 СКС).

Щодо справи, за якою вирок скасовано, то вона повертається або до суду, який постановив вирок, або до іншого, рівного з ним, ступеня суду – для нового провадження, але з того етапу, що послужило приводом для касації (ст. 928 СКС). При цьому якщо справа передана до суду, вирок якого скасовано, то вона повинна вирішуватися вже в іншому складі (ст. 929 СКС). Суд, до якого звернено справу для нового рішення, зобов'язаний підкоритися раніше зробленим висновкам касаційної інстанції.

У подальшому касаційні скарги на таке рішення суду вже не допускалися, але цим не позбавлялася можливість оскаржити це рішення з інших підстав (ст. 931 СКС).

Наостанок зазначимо, що рішення, постановлені в касаційному порядку, друкувалися. Потрібно було це для того, щоб забезпечити в подальшому при розгляді нижчестоящими судами справ, однаковості при застосуванні ними норм законів (ст. 933 СКС).

Отже, відмітимо, що кримінальне провадження в суді касаційної інстанції, в часи його безпосереднього запровадження на теренах сучасної України, мало такі основні положення: 1) підставами оскарження вважалися порушення норм матеріального та процесуального права, проте, що саме головне, вони повинні бути «важливими»; 2) суб'єкти оскарження визначалися відразу з урахуванням підстав, за наявності яких вони могли подавати касаційну скаргу; 3) особи, що приймали участь в касаційному розгляді справи були наділені доволі широкими правами на висловлення своєї точки зору; 4) прокурор займав особливе становище в суді касаційної інстанції, оскільки виступав не як сторона по справі, а як представник органу законності; 5) існувала особлива процедура складання доповіді по справі; 6) рішення по скаргі приймалися колегіально, а саме простою більшістю голосів. Однак коли цього не можна було досягти, то пріоритет спочатку надавався рішенню головуючого чи тому, що більш «поблажливіше» до підсудного.; 7) за рішенням, що оскаржується, може бути прийнята ухвала: про залишення в силі чи скасування вироку та направлення, в зв'язку з цим, справи на новий розгляд; 8) висновки суду касаційної інстанції для нижчестоящего суду при новому розгляді справи були обов'язковими; 9) не можна подавати повторно скаргу за тими ж самими підставами, що слугували передумовами для касаційного розгляду справи в перший раз.

¹ Полное собрание законов Российской Империи. Собрание Второе. Том XXXVII. Отделение 2. 1862 г. – СПб. : Тип. II Отделения Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1865. – С. 145–174.

² Уголовный процесс: Учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» / Под ред. В. П. Божьева. – М. : Спарк, 2002. – С. 70.

³ Полное собрание законов Российской Империи. Собрание Второе. Том XXXIX. Отделение 2. 1864 г. – СПб. : Тип. II Отделения Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1867. – С. 215–306.

⁴ Чельцов-Бebutov М. А. Курс уголовно-процессуального права. Очерки по истории суда и уголовного процесса в рабовладельческих, феодальных и буржуазных государствах. – СПб., 1995. – С. 759.

⁵ Полное собрание законов Российской Империи. Собрание Первое. 1649–1825 гг.: В 45 т. – СПб.: Тип. II Отделения Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. – Том V. – С. 603–604.

⁶ Кистяковский А. Ф. О прѣчені обвиняемому способовъ уклоняться отъ слѣдствія и суда / Кистяковский А. Ф. / Издание «Судебного вѣстника» – Санкт-Петербург : Въ Типографіи Правительствующаго Сената, 1868. – С. 189.

⁷ Розин Н. Н. Уголовное судопроизводство : пособ. к лекциям / Розин Н. Н. – СПб. : Юридического книжного склада «Право», 1914. – С. 490.

Резюме

Євмін А. М. Провадження в суді касаційної інстанції за Статутом кримінального судочинства.

У статті досліджується порядок кримінального провадження в суді касаційної інстанції в часи його першого безпосереднього створення на теренах сучасної України, а саме після реформування Олександром II, в середині XIX сторіччя, кримінального судочинства в Російській імперії. Так, в ході опрацювання даної реформи аналізу піддається Сенат як Вищий касаційний суд в країні. Однак опрацьовується не сама діяльність Сенату, оскільки він наглядав лише за точним виконанням і однаковим застосуванням законів всіма судовими установами в країні, а функціонування – створених при Сенаті Департаментів. Адже саме вони вирішували касаційні скарги, що були подані на рішення підсудних їм нижчестоящих судів. При цьому, така діяльність Департаментів розглядається з урахуванням положень Статуту кримінального судочинства, що й регулював весь процес кримінального провадження. Так, за цим джерелом тогочасного кримінального процесуального права розкриваються такі моменти, як: підстави подачі касаційної скарги та їх особливості, суб'єкти права на оскарження справи в касаційному порядку й ознайомлення їх з такими скаргами, результати подачі скарги, процедура підготовки до розгляду самої справи, а також порядок вирішення таким судом питань, що були поставленні йому на розгляд.

Ключові слова: кримінальний процес, суд касаційної інстанції, судова реформа 1864 року, Статут кримінального судочинства, підстави подачі касаційної скарги, порядок розгляду.

Резюме

Євмін А. М. Производство в суде кассационной инстанции согласно Статуту уголовного судопроизводства.

В статье исследуется порядок уголовного производства в суде кассационной инстанции во времена его первого непосредственного создания на территории современной Украины, а именно после реформирования Александром II, в середине XIX столетия, уголовного судопроизводства в Российской империи. Так, в ходе обработки положений данной реформы анализу подвергается Сенат как Высший кассационный суд в стране. Однако прорабатывается не самая деятельность Сената, поскольку он наблюдал только за точным исполнением и одинаковым применением законов всеми судебными учреждениями в стране, а функционирование – созданных при Сенате Департаментов. Ведь именно они решали кассационные жалобы, поданные на решения подсудных им нижестоящих судов. Такая деятельность Департаментов рассматривается с учетом положений Устава уголовного судопроизводства, что и регулировал весь процесс уголовного производства. Так, по этим источникам тогдашнего уголовного процессуального права раскрываются такие моменты, как: основания подачи кассационной жалобы и их особенности, субъекты права на обжалование дела в кассационном порядке и ознакомления их с такими жалобами, результаты подачи жалобы, процедура подготовки к рассмотрению самого дела, а также порядок решения таким судом вопросов, которые были поставлены ему на рассмотрение.

Ключевые слова: уголовный процесс, суд кассационной инстанции, судебная реформа 1864 года, Статут уголовного судопроизводства, основания подачи кассационной жалобы, порядок рассмотрения.

Summary

Eymin A. The procedure in court of cassational instance under the Criminal Justice Statute.

The criminal process order in court of cassational instance in the time of its primary establishing on the Ukrainian territory is researched in the article, namely after the criminal procedure of Russian Empire reformation conducted by Alexander II in the middle of XIX century. Thus, in course of the reform elaboration, the Senate as a Highest Cassational court in the country is analyzed. However, the activity of Senate is not elaborated in general – the former just oversaw over the precise fulfillment and identical application of the laws by all the judicial institutions – but operating of established departments under it. These departments decided on cassational appeals against the decisions of the lower courts that were under their jurisdiction. In addition, the departments' activity is considered simultaneously with taking into the consideration of provisions of Criminal Justice Statute that entirely regulated the criminal procedure process. Thus, under this criminal procedural law source, the following moments are revealed: the grounds for cassational appeal application and its features; subjects, who are entitled to appeal case within the cassational procedure and to familiarize with these appeals; application appeal results; the procedure of case consideration preparation; the procedure of deciding issues by the court that it are due to consider.

Key words: Criminal Procedure, the Court of Cassation, judicial reform in 1864, the Statute of the criminal justice system, the grounds for appeal application, the order of consideration.

Отримано 21.11.2013

УДК 343.36

В. М. ЄДНАК

В'ячеслав Михайлович Єднак, прокурор прокуратури Індустріального району м. Дніпропетровська, здобувач Київського університету права НАН України

УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ САНКЦІЙ ЗА ПОСТАНОВЛЕННЯ СУДДЕЮ (СУДДЯМИ) ЗАВІДОМО НЕПРАВОСУДНОГО ВИРОКУ, РІШЕННЯ, УХВАЛИ АБО ПОСТАНОВИ, ВЧИНЕНЕ З КОРИСЛИВИХ МОТИВІВ

Удосконалення кримінально-правових санкцій має важливе значення для створення ефективної кримінально-правової норми, а тому для належної протидії кримінальним правопорушенням. У зв'язку з цим важливо не лише охарактеризувати ознаки складу злочину, передбаченого ст. 375 КК України, а й відповідні кримінально-правові санкції.

Зазначимо, що конструювання кримінально-правових санкцій було предметом дослідження таких науковців, як Е. Т. Борисов, О. П. Горох, Т. А. Денисова, В. К. Дуюнов, О. О. Книженко, І. Я. Козаченко, А. П. Козлов, І. С. Комарицький, Л. Л. Кругліков, А. А. Музика, Н. А. Орловська М. І. Панов та інші. Однак проблемі удосконалення кримінально-правових санкцій за постановлення суддею (суддями) за відомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови, вчинених з корисливих мотивів, належна увага не приділялася. Тому у статті розглянемо відповідні питання.

За постановлення суддею (суддями) за відомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови передбачається застосування покарання у виді обмеження волі на строк до п'яти років або позбавлення волі на строк від двох до п'яти років (ч. 1). Якщо такі дії спричинили тяжкі наслідки або вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах, передбачається покарання у виді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років (ч. 2).

Отже, санкція у ч. 1 ст. 375 КК України є альтернативною, в якій передбачається два види основних покарань – обмеження волі та позбавлення волі. Ця санкція сконструйована відповідно до системи покарань, від менш суворого виду до більш суворого (ст. 51 КК України). У теорії кримінального права існує точка зору щодо кількості альтернативних покарань у санкціях статей Особливої частини КК України, що залежить, на думку науковців, від суспільної небезпеки злочину. При цьому щодо такої альтернативності є дві точки зору. На думку одних науковців (зокрема, І. Я. Козаченка, Н. В. Огороднікової, Ю. В. Філея), чим більший характер і ступінь суспільної небезпеки злочину, тим менше альтернативних видів покарань законодавець повинен передбачати у санкції статті і, навпаки, чим менший характер і ступінь суспільної небезпеки злочину, тим більше альтернативних покарань має бути у санкції статті¹. Однак, на думку А. П. Козлова, чим більша ступінь суспільної небезпеки злочинів, тим більше альтернативних покарань має передбачатися у санкціях статей, які передбачають за них відповідальність. Наприклад, він вважає, що за особливо тяжкі види злочинів, повинно передбачатися, наприклад, п'ять видів покарань, за тяжкі – чотири тощо². Вважаємо більш обґрунтованою першу точку зору, оскільки чим менша ступінь тяжкості вчиненого злочину, тим більшого вибору має надавати законодавець суду при призначенні покарання за його вчинення.